

OBSAH

Kapitola 1 Úvod	11
Rámec průzkumu	11
Východiska a zaměření průzkumu	11
Kapitola 2 Sociálně politický kontext	15
Hospodářské a sociální tendence poslední doby	15
Makroekonomické ukazatele	16
Ukazatele trhu práce	16
Sociální výdaje	19
Národní systémy sociálního zabezpečení	21
Belgie	22
Česká republika	23
Nizozemí	24
Norsko	26
Tendence v počtu příjemců sociální pomoci	27
Celkový počet oprávněných osob	27
Skupiny příjemců pomoci	29
Chudoba	33
Úrovně finanční chudoby	33
Důsledky pro sociální politiku	37
Kapitola 3 Hustota sociální sítě	43
Struktura sociální pomoci	43
Zajištění dostatečného příjmu	45
Stanovení „základní výše podpory“	45
Dávky na děti	49
Dávky na bydlení	53

Peněžní dávky sociální pomoci	55
Posloupnosti ekvivalence	56
Další podpory	57
Poskytování služeb	58
Závěry	59
Kapitola 4 Institucionální odpovědnost a motivace v politice a praxi sociální pomoci	61
Úvod	61
Poskytování sociální pomoci	62
Stanovení výše dávek	62
Finanční zodpovědnost za výdaje	65
Velikost a počet obcí	67
Respektování místních záměrů	68
Pro a proti ke stanovení výše dávek na místní úrovni	68
Samostatnost místních orgánů při stanovení dávek	69
Efektivní řízení sociální pomoci	81
Teoretické kompromisy mezi finanční samostatností obcí a centralizovaným řízením	81
Místní správa sociální pomoci v praxi	82
Koordinace určování politiky a její uplatnění v praxi	95
Koordinace mezi subjekty uplatňujícími politiku v praxi	95
Vývoj politiky	97
Závěry	97
Kapitola 5 Vyvarovat se dlouhodobé závislosti	101
Úvod	101
Finanční motivace k práci	102
Míry náhrady	103
Výše dávek a nízké výdělky	106
Částečný pracovní úvazek	109
Pasti a kompenzace	111
Důraz na hledání práce	112
Administrativní opatření	112
Pracovní kompenzace	116
Strategie pro dlouhodobě nezaměstnané	116
Strategie trhu práce	116
Specifické rizikové skupiny	128
Neúplné rodiny	128

Mládež	135
Uprchlíci a přistěhovalci	141
Závěry	143
Alternativy přístupu v Belgii	144
Alternativy přístupu v České republice	145
Alternativy přístupu v Nizozemí	145
Alternativy přístupu v Norsku	147
Příloha	
Kapitola 6 Závěry	155
Přiměřenost sociální pomoci	155
Struktura financování	157
Opatření na trhu práce	159
Poznámky	161
Literatura	173
Příloha I. Charakteristika žadatelů o sociální pomoc v Nizozemí	177
Příloha II. Systém sociálních podpor v České republice	178
Příloha III. Čisté sazby dávek pro příjemce sociální pomoci v Belgii, České republice, Nizozemí a Norsku	187
Seznam tabulek	
2.1 Ekonomické podmínky a vývojové tendence v posledních letech	15
2.2 Daňové zatížení svobodných pracovníků	19
2.3 Veřejné sociální výdaje pro občany v nedůchodovém věku v % HDP	20
2.4 Typ sociálního zabezpečení pro vybrané cílové skupiny	22
2.5 Historická řada počtu příjemců sociální pomoci v % populace produktivního věku	28
2.6 Významné skupiny příjemců sociálních dávek	33
2.7 Vliv sociálních dávek na procento chudých podle věku příjemců	34
2.8 Procento chudoby podle typu domácnosti	35
2.9 Procento chudoby podle věku hlavy domácnosti	36
3.1 Přehled dávek poskytovaných v závislosti na celkové majetkové situaci a na výši příjmu	44
3.2 Sociální minimum v České republice k 1.7. 1997	47

3.3	Příklady místní výše dávek a částek skutečně vyplacených svobodným žadatelům o sociální pomoc v Norsku, 1995	49
3.4	Výše přídatků na děti v Belgii	51
3.5	Podíl jednotlivých dávek na celkových výdajích na státní sociální podporu - prosinec 1996	52
3.6	Čistá výše dávek pro příjemce sociální pomoci, 1997	55
3.7	Index ekvivalence pro další členy rodiny vztážený k základní částce	57
4.1	Stanovení výše dávek	63
4.2	Procento prostředků na základní částku sociální pomoci poskytované státní správou a samosprávou	66
4.3	Počet a průměrná velikost obcí	67
4.4	Cílové skupiny sociálního bydlení v Nizozemí	73
4.5	Struktura trhu bydlení v Norsku	74
4.6	Rozhodnutí sociálních pracovníků v hypotetických případech	75
4.7	Doplňkové platby sociální pomoci	77
4.8	Financování paragrafu 60 (7) v Belgii	90
5.1	Míra náhrady pro příjemce dávek	103
5.2	Příjemci sociální pomoci (nebo její obdoby), kteří jsou osvobozeni od podmínky hledání zaměstnání	113
5.3	Výdaje na podporu zaměstnanosti ve zkoumaných zemích v % HDP	117
5.4	Tvorba pracovních míst v Norsku	128
5.5	Vzestup počtu domácností neúplných rodin	129
5.6	Charakteristika zaměstnanosti matek	130
5.7	Úprava podpor pro živitele neúplných rodin	131
5.8	Důvody pozastavení přechodného přídatku v Norsku	133
5.9	Výdaje na péči o děti a s tím související služby rodinám (1992 - 93)	134
5.10	Míra zaměstnanosti a nezaměstnanosti věkové skupiny 15 - 24 let	136
5.11	Podíl nestudující a nepracující mládeže ve věku 20 - 24 let podle pohlaví, 1994	137
5.12	Dávky dostupné pro mladé lidi	138
5.13	Měsíční příjmy dostupné pro mladé lidi v Nizozemí, 1996	139

Tabulky v příloze ke kapitole 5

A.1	Výdaje na zaměstnanost v Belgii	149
A.2	Počet osob zapojených do aktivní politiky zaměstnanosti v Belgii	150
A.3	Výdaje na zaměstnanost v České republice	150
A.4	Počet osob zapojených do aktivní politiky zaměstnanosti v České republice	151
A.5	Výdaje na zaměstnanost v Nizozemí	151

A.6	Počet osob zapojených do aktivní politiky zaměstnanosti v Nizozemí	152
A.7	Výdaje na zaměstnanost v Norsku	152
A.8	Počet osob zapojených do aktivní politiky zaměstnanosti v Norsku	153

Tabulky v přílohách

A1.1	Charakteristika žadatelů o sociální pomoc v Nizozemí	177
A2.1	Systém státních sociálních podpor v České republice	182
A3.1	Sazby dávek v Belgii	187
A3.2	Sazby dávek v České republice	188
A3.3	Sazby dávek v Nizozemí	189
A3.4	Sazby dávek v Norsku	189
A3.5	Příklady měsíčních „místních sazeb“ v Norsku, podle složení rodiny	190

Seznam grafů

2.1	HDP na obyvatele ve stálých cenách	16
2.2	Míra nezaměstnanosti a zaměstnanosti obyvatel ve věku 15 - 64 let v letech 1983 a 1993 - 96	17
2.3	Míra nezaměstnanosti a zaměstnanosti žen ve věku 25 - 54 let v letech 1983 a 1993 - 96	18
4.1	Systém sociální pomoci v Belgii	64
4.2	Systém sociální pomoci v České republice	64
4.3	Systém sociální pomoci v Nizozemí	65
4.4	Systém sociální pomoci v Norsku	65
5.1	Minimální mzdy v poměru k průměrným mzdám	107
A2.1	Účinek revalvace životního minima na státní sociální podpory	184

Seznam rámečků

2.1	Přísun a úbytek příjemců sociální pomoci v Nizozemí	32
2.2	Chudoba příjemců sociální pomoci v Nizozemí	39
2.3	Iniciativy boje proti chudobě v Belgii a Nizozemí	41
3.1	Výživné a dávky sociální pomoci	50
4.1	Vztahy mezi sociálními úřady a úřady práce	88
5.1	Plan d'accompagnement des chômeurs - tzv. doprovodný plán	119
5.2	Snížení příspěvků na sociální zabezpečení v Belgii	121
5.3	Reintegrace v Helmondu	124
5.4	Místní politika zaměstnanosti v Norsku	127
5.5	Nová úprava příspěvku pro osamělé rodiče v Norsku	133
5.6	Koordinovaná opatření pro etnické a kulturní menšiny ve Vlámku	142